

מנהיגות – מבשרי הציונות של יהדות אתיופיה

רמה: כיתות ח-ט

סוגה: טקסט מידע – כתבה עיתונאית, דיווח, טיעון

לפניכם פעילות מסכמת שונה מן הפעילויות באתר (ואינה הידודית-אינטראקטיבית). ביחידה זו, לאחר קריאת ההקדמה, כל אחד מן התלמידים בוחר את אחד המנהיגים ועונה על השאלות בהתייחס למנהיג שבחר.

לפניכם **כתבה עיתונאית בנושא מנהיגות – מבשרי הציונות של יהדות אתיופיה**.
א. קראו את ההקדמה, ובהמשך בחרו את אחד משלושת המנהיגים. קראו עליו, וענו על השאלות בסוף הכתבה, בהתאם למנהיג שבחרתם.

מבשרי הציונות / דניאל בשך

מתוך: העלון [עולם קטן](#), גיליון 374, ג' בכסלו תשע"ג, 17.11.12

כותרת *אנה* בשונה מהגיבורים החלוצים של יהדות פולין, רוסיה ומרוקו, על הגיבורים של גלות אתיופיה סביר להניח שלא שמעתם * גם באתיופיה הרחוקה פיזר ה' דמויות מופת שהפעמון הציוני צלצל באוזניהם, ושעשו הכול כדי להשמיע את הקול הזה לאחיהם - הרבה לפני העליות מאתיופיה, הרבה לפני שמישהו כאן בישראל החליט אם האחים שם הם בכלל חלק מאתנו * לפניכם הזדמנות להכיר את סיפוריהם המרגשים והאמיצים של לפחות שלושה ממבשרי הציונות של קהילת ביתא ישראל * *קס בְּרָהֵן בְּרוּךְ שְׁנַלְחַם בַּחִירוֹף נֶפֶשׁ בְּמִיסִיּוֹן שֶׁל אֶרְצוֹת אֶפְרַיִקָה יוֹנָה בּוֹגְלָה* – ה"אליעזר בן יהודה" של יהדות אתיופיה * *וּפְרָדָה אֶקְלוֹם שֶׁהוּבֵיל אֶת אַחִיו בַּמְדַּבְּרִיּוֹת סוּדָן בְּדֶרֶךְ לְמוֹלַדֶּת הַנְּכֻסֶּפֶת * פְּתָאוֹם קֵס אָדָם – וּמַחְלִיט כִּי הוּא עִם*

פסקה 1 ישנה אגדה ידועה של יהודי אתיופיה בגולה, והיא שהביאה למנהג תמים של נערי בֵּיתָא ישראל. במורשת יהודי אתיופיה נהגו להאמין שכל החסידות באות אך רק מארץ ישראל, ועל כן כשראו להקת חסידות עוברות מעל כפר של בֵּיתָא ישראל, היו הנערים והנערות מריעים ושואלים: "שִׁימְלָה שְׁימְלָה, אֶגְרָא צִיִּין יְרוּסָלַם דְּהֵנָּה?" – כלומר: "חסידה חסידה, מה שלום ארצנו ירושלים?"

פסקה 2 על השאלה הזאת החסידות לא ענו. גם לא מדינת ישראל. אנשי בשורה מבני הקהילה הם שפעלו ולחמו למען עליית יהודי אתיופיה לישראל. אלא שאת הפעילים האלה הסתירה ההיסטוריה מאור הזרקורים, וגזלה מהם את הזכות להיות חלק מענף קום המדינה. ספק אם מישהו מהצברים מכיר את השמות *יונה בּוֹגְלָה*, *קס בְּרָהֵן בְּרוּךְ וּפְרָדָה אֶקְלוֹם*. למען האמת, סביר להניח שאפילו חלק מיהודי אתיופיה עצמם לא ידעו שמאחורי העלייה הכבירה שלהם עומדת שורה של ענקי רוח ואמונה שנאבקו למען קיומם פה בארץ ישראל.

להמשך הקריאה לחצו על המנהיג שתמצאו להכיר.

מציל הנשמות – קס בֶּרֶחֶן

המדינאי – יונה בוגלה

החלוץ – פרדה אקלוס

מציל הנשמות – קס בָּרְהָן

פסקה 3 ביהדות אתיופיה, מי שעומד ומנהיג את הקהילה הוא ה"קְהַנְת", או בשמו המוכר קס. תפקידו התמקד בעיקר בממד הרוחני – עריכת התפילות, ניהול טקסי נישואין וגירושין, ליווי הנפטרים לקבורה בתפילת כפרה, הקפדה על שמירת טומאה וטהרה, ניהול משפטים בענייני דת, התערבות להשכנת שלום בין צדדים, חינוך ילדי הקהילה ועוד.

פסקה 4 אחד מן הקסים הבולטים של יהדות אתיופיה היה קס בָּרְהָן ברוך, המכונה "אבא אוריי". קס בָּרְהָן ברוך היה נצר לשושלת קסים ידועה. אביו זכור כסמכות העליונה של בֵּיתָא ישראל, וממנו הוא למד בספר ה"אורית", ספר התורה של יהודי אתיופיה. עם פטירת אביו התבקש על ידי הקהילה להיות יורשו, והוא הוכתר בטקס רשמי על ידי 120 מכובדי הקהילה.

פסקה 5 ביתו ובית בנו קס אַבְבָּה בָּרְהָן שימש בית הארחה בעבור נערים רבים מֵבֵּיתָא ישראל. הוא החדיר בהם אהבת ארץ ישראל, ציונות ואמונה לבל יתבוללו בין הנוצרים. בין אותם נערים שלמדו מפיו ומפי בנו נמנים הרב יוסף קְדָנָה, הרב הראשי ליהודי אתיופיה כיום, אָדִיסוּ מְסָאֵלָה, חבר הכנסת האתיופי הראשון, וחבר הכנסת שלמה מוֹלָה.

פסקה 6 אחד האתגרים הגדולים שעמדו לפני קס בָּרְהָן, היה פעילות המיסיון החריפה שקהילת בֵּיתָא ישראל הייתה צריכה להתמודד אֶתָהּ. באותן שנים

הנצרות הפרוטסטנטית והמיסיון שלה פעלו בחופשיות, והם אף הגיעו לכמה מכפרי היהודים באתיופיה. הנוצרים קבעו שמי שמתנצר נכנס בקהל הציבור ומי שלא – מוגדר כפְּלָאש, או בעברית חסר קרקע וזהות. קס בְּרֶהֶן ברוך שלח קסים שונים לכפרים היהודיים כדי לבלום את פעילות המיסיון. את בנו קס אַבְּבָה בְּרֶהֶן, שלמד עברית ולימודי קודש מורחבים בבית הספר בכפר אסמרה, מיקם בכפר וולְקָה בשל פניות של מנהיגי הכפר. במקום נבנה בית ספר יהודי בשיתוף פעולה עם הסוכנות היהודית, ובו למדו ציונות, יהדות ואת המסורת של ביתא ישראל.

פסקה 7 באותן שנים לא הייתה בישראל כוונה להעלות ארצה את יהודי אתיופיה. אף שזיהתה כבר את יהדותם, ישראל העדיפה להסתייג מהעלייה. ישראל העלתה נציגים מעטים מטעם העדה, חינכה אותם ליהדות ולהשכלה, ולאחר מכן שילחה אותם לאתיופיה כדי שיהיו מודל לקהילתם. מחמת הספק ביהדותם ומחמת ההתנגדות של מנהיגי ישראל דאז לעלייה הזאת, הקשר היחיד שהיה בזמנו בין יהדות אתיופיה לישראל התבסס על שליחים וארגונים למען יהודי אתיופיה שיצאו לבקר בכפרים היהודים.

פסקה 8 באחת ההזדמנויות ניצל קס בְּרֶהֶן ברוך את אחד הביקורים והביע הצהרה לעידוד העלייה. "אלפי שנים חיכינו בסבלנות לבוא המשיח שיוציאנו מכאן ויחזירנו לירושלים", כתב. "לשם כך נלחמו אבותינו ואבות אבותינו, ועתה כשבאה הגאולה ואנו נשארנו מעט מהרבה, קִשְׁתָּה עלינו הציפייה...". אך דברים אלו נדחו בישראל, והעלייה המשיכה להתעכב. ובעקבות כך הקים הקס את ארגון "קהילות בְּיִתָא ישראל" כדי לקדם את העלייה. אחת הפניות הראשונות שלו היא למעשה המהפכה הגדולה שהולידה את העלייה.

פסקה 9 בשנת 1973 הבין קס בְּרֶהֶן ברוך כי מקור בעיות העלייה היא תחושות אי-הוודאות בדבר היהדות של קהילות אתיופיה, ולכן עיקר הכוח צריך להתמקד בהכרעה בסוגיה זו באמצעות ראיה והוכחה כי בני בְּיִתָא ישראל הם בני העם היהודי לכל דבר. הוא שלח את ידידו חזי עובדיה לרב הראשי דאז הרב עובדיה יוסף לקבוע את גורלם של יהודי אתיופיה. בפסיקה תקדימית וחשובה קבע הרב עובדיה כי אנשי בְּיִתָא ישראל הם יהודים לכל דבר ורשאים להיכנס בקהל ה'.

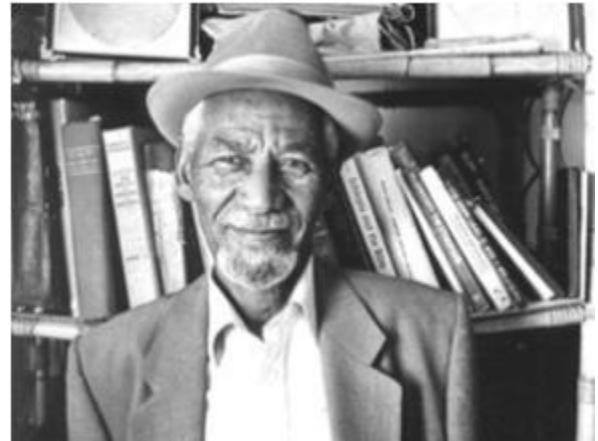
פסיקה זו הוצגה לפני ראש הממשלה גולדה מאיר ושר הפנים יוסף בורג, ואולם דחה הפסיקה נדחתה ולא היה ניתן להחיל את חוק השבות על יהודי אתיופיה.

פסקה 10 שנתיים אחר כך התחלף השלטון. יצחק רבין נבחר לראשות הממשלה ושלמה הלל מונה לשר הפנים. סוכם על הקמת צוות לקביעת גורלם של יהודי אתיופיה, ובהמלצת הצוות הזה, החילה ממשלת ישראל את חוק השבות על יהודי אתיופיה.

פסקה 11 כשהגיעה העת, פנתה הסוכנות היהודית לקס שיעלה בקבוצה הראשונה, אבל קס בָּרָהָן סירב. לפי משנתו, מנהיג נשאר עד שהאחרון היהודים עוזב. אך הציבור הפציר בו לעלות כשהוא מוריש את עיקר העשייה הציונית לבנו קס אַבְּבָה בָּרָהָן. בהגיעו ארצה המשיך להיאבק למען עליית אחיו מאתיופיה ואף נפגש עם הרב עובדיה.

פסקה 12 קס בָּרָהָן ברוך נפטר בכ"ז בכסלו תשמ"ה, נר שלישי של חנוכה. בית הכנסת לעולי אתיופיה, שהוקם ברובע ב' בעיר אשדוד וכן בית הכנסת "שיבת ציון" לקהילת בֵּיתָא ישראל בעיר לוד, קרויים ע"ש המנהיג. עיריית אשדוד הנציחה את זכרם של הקס הגדול ושל אביו אבא ברוך, ברחוב שנקרא על שם ברובע ט' בעיר.

המדינאי – יונה בוגלָה

פסקה 13 אחת מן הדמויות המוכרות בהיסטוריה של יהדות אתיופיה היא זו של יונה בוגלָה (שגם אני, החתום מעלה, זכיתי להיות אחד מצאצאיו). בוגלָה הגיע לתפקיד בכיר בממשלת אתיופיה, אך החל את דרכו כמו רבים כרועה צאן וכתלמיד בבית הספר המקומי של המנהיג אבא בּוֹרְק בכפר וּוּלְקָה שבו חיו כ-40 משפחות.

פסקה 14 באותם זמנים הגיע לאתיופיה יהודי בשם ד"ר יעקב פייטלוביץ', חוקר שבטי ישראל, בליווי תלמידו – יהודי ממוצא אתיופי, פרופ' תְּאֶמְרֶת עמנואל. שניהם הקימו בית ספר סמוך לבית הכנסת של אבא בּוֹרְק, והתחילו ללמד את ילדי הכפר עברית בשעות הערב. "זה היה פלא בעבורנו", סיפר בּוֹגְלָה בריאיון לסרט התיעודי 'החיידה', "פייטלוביץ' נראה לנו כבובה מתהלכת. העין שלנו שרגילה לראות יהודים שחורים לא הייתה רגילה לראות אדם לבן".

פסקה 15 אחרי מסע לימודים בישראל ובאירופה, שבו השתלם בתחום יהדות, עברית, גרמנית, צרפתית והוראה, שב בּוֹגְלָה לאתיופיה כדי ללמד בבית הספר היהודי הראשון שהוקם בעיר הבירה, אדיס אבבה. "הידיעות בדבר פתיחת בית הספר פשטו כאגדה", כתב בּוֹגְלָה. "נמצאו שם גברים צעירים ואף מבוגרים שלא היססו ללכת ברגל מאות קילומטרים כדי להגיע לבית הספר". תכנית הלימודים בבית הספר כללה עברית, שיעורי תורה עם רש"י ולימוד דינים לפי השולחן ערוך. בית הספר פעל במשך 12 שנה.

פסקה 16 קיסר אתיופיה הייגלה סלאסה מינה את בוגלה - שדיבר 12 שפות - למתרגם הראשי של משרד החינוך האתיופי, אחד התפקידים הבכירים שהגיע אליהם יהודי באתיופיה. בתפקידו קיבל לידיו עשרות מסמכים וביניהם מסמכים הקשורים ליהודי אתיופיה – בקשות מארגונים מיסיונריים להמיר את דתם של בֵּיתָא ישראל. כשגילה את המסמכים פנה למורו יעקב פייטלוביץ' ודיווח לו על הכוונות והמזימות שתוכננו ליהודי אתיופיה.

פסקה 17 בתשי"ג פנה בוגלה לנשיא המדינה יצחק בן-צבי בקריאה להעלות את יהודי אתיופיה במהרה: "אלפים מאתנו, היושבים בהריה ובעמקיה של חבש (אתיופיה), מצפים לדברו של נשיא ישראל", כתב, "שלא רק יחמם את לבותיהם אלא גם יקראם להתאגד עם כלל ישראל". בתגובה כתב לו הנשיא: "חזקו ואמצו באמונתכם והגבירו את ידיעת הלשון העברית. תפילתי לצור ישראל שגם מבניכם יזכו לעלות ולהצטרף לבניין המולדת".

פסקה 18 העלייה לא אושרה, ואולם הוחלט להקים בית הספר יהודי בכפר אַסְמָרָה. בוגלה, שאת כל חייו הקדיש למען אחיו ואחיותיו בני עמו, התפטר מתפקידו הרם והצטרף להקמת בית הספר. בבית ספר זה רוכזו 57 צעירים וצעירות – כולל קסים מאזורים שונים – ולמדו בו עברית, לימודים כלליים ודיני ישראל.

פסקה 19 בעוד בישראל מסרבים לראות בו ובפועלו המשך ישיר של המפעל הציוני, הסתבך בוגלה עם שלטונות אתיופיה בעקבות קשריו עם ישראל ועם יהודי ארצות הברית. הוא הוזמן לחקירות על ידי השלטונות, וזמן קצר לאחר מכן הוצתה הפנימייה שפתח בכפר וּוּזְבָה. בג' בשבט תשי"ח הותקף ביריות גם בית הספר שהקים, ובית הספר נשרף בידי הנוצרים המקומיים. למרבה המזל איש לא נפגע, אך מקרה זה הוביל אותו להחלטה להעביר את פעילותו לכפר אחר.

פסקה 20 בתשל"ט עלה בוגלה לישראל עם אשתו ובתו. באותה שנה הוזמן לכנס של ראשי הארגונים למען יהודי אתיופיה. שם נשא את נאום חייו והפציר במדינת ישראל להעלות את אחיו לארץ. באותו ערב החליטה הוועידה לפעול מיד להעלאת יהודי אתיופיה, וכל הארגונים נתנו את הסכמתם להתגייס לנושא. באותו יום גם ועדת העלייה והקליטה של הכנסת קיבלה החלטה דומה בירושלים.

פסקה 21 בתשמ"ד צפה יונה בהתרגשות ברכבת האווירית מסודאן שנשאה את קהילתו מאתיופיה. "מבצע משה" היה נקודת שיא בהתגשמות חלומותיו. 30 שנה לאחר שהתפטר ממשרד החינוך האתיופי וחדש את פעילותו למען בני עדתו, ראה לבסוף את הפירות של מאבקיו – כל הסבל של אותן שנים לא היה לשווא.

פסקה 22 הוא קיבל את פניהם של העולים בשדה התעופה, ביקר אותם במרכזי הקליטה וניסה בכל כוחו להיטיב את תנאי קליטתם. הוא עסק גם בתחום החינוך של הדור הצעיר ופעל למען תנאי דיור, תעסוקה והכשרה מקצועית ובכל התחומי החברה. הוא נפגש עם ראשי המדינה, עם חברי כנסת, עם ראשי ערים ומוסדות שונים, השתתף בכנסים ונשא הרצאות בכל מקום שנתבקש, ועסק בהסברה כדי ליצור הבנה ושיתוף פעולה בין העולים החדשים לאזרחים הוותיקים. יונה בוגלה הרצה על ההיסטוריה המפוארת בת שלושת אלפים השנים בגלות אתיופיה ועל התרבות העשירה של אבות אבותיו. הוא פעל למען קירוב הלבבות ולמניעת אפליה. הוא תרגם וכתב מאמרים בעיתונים, תרגם ספרי תפילה ואת ההגדה של פסח. את זמנו הפנוי הקדיש לאיסוף חומר על ההיסטוריה של יהודי אתיופיה ולהכנת מילון עברי-אמהרי, בכתב ידו המקורי מכיל המילון כ-1,500 עמודים בשני כרכים עבים.

פסקה 23 יונה הצליח להגשים את רוב חלומותיו ובאב תשמ"ז נפטר בעיר מגוריו בפתח תקווה. עפ"י בקשתו הוא נטמן בסמוך לקברו של מורו פרופ' תאמרת עמנואל בחלקת גדולי האומה בהר המנוחות בירושלים, בעיר שכל כך אהב ושהחל בה את ראשית דרכו כתלמיד. בית הספר יונה בוגלה ברחובות נקרא על שמו.

החלוץ – פרדה אקלום

פסקה 24 הצועד הראשון שהוביל לעליית יהודי אתיופיה היה מורה יהודי מבית הספר אורט באתיופיה – פרדה אקלום. בראשית הדרך לימד אקלום בבתי ספר שונים ברחבי אתיופיה ואף מונה להיות מנהל בית ספר בצפון אתיופיה. בתשל"ז פנה לרשת אורט העולמית, שבאותה תקופה הקימה כמה בתי ספר בכפרים היהודיים באזור גונדר, וביקש לפתוח בית ספר בצפון אתיופיה, באזור תגריי, ומאוחר יותר עוד בית ספר באזור גונדר.

פסקה 25 באותם ימים שררה באתיופיה מלחמה, וראש הממשלה מנחם בגין ז"ל, שאך עלה לשלטון, החליט להעלות את יהודי אתיופיה לישראל. הסכם חשאי בין ממשלת ישראל ובין שליט אתיופיה, אפשר עלייה של יהודים מאתיופיה תמורת נשק שישראל סיפקה למשטרו. בדרך זו עלו לישראל 120 איש מאתיופיה. אך בעקבות הדלפות לתקשורת העולמית בוטל ההסכם והמבצע הופסק.

פסקה 26 נגד המעורבים בפרשה ובהם פרדה אקלום, הוצאו צווי מעצר, ואקלום נאלץ לברוח לסודאן. משם ביקש להימלט לאן שרק יתאפשר – לאירופה או לישראל. מסודאן שיגר מכתבים לארגונים יהודיים בחו"ל וגולל את סיפורו. הסיפור הגיע לידינו של חיים הלחמי, איש המוסד הישראלי, ובעזרתו איתרו את אקלום בח'רטום בירת סודאן. אקלום נתבקש לסייע למצוא דרכים להעלות את היהודים לישראל דרך סודאן. "האופציה הסודאנית הייתה מסוכנת מאוד", מספר אחיו עמרם, "פרדה לא רצה לסכן אנשים ולכן עשה את ה'ניסוי' על המשפחה מתוך הנחה שאם זה יעבוד, נפיץ את זה הלאה".

פסקה 27 אֶקְלוּם שִׁיגַר מִכְתָּב לְבָנֵי מִשְׁפַּחָה בְּאֲתִיּוּפִיָּה וּבִיקֶשׁ מֵהֶם לִפְגוּשׁ אוֹתוֹ בְּסוּדָאן. כְּעֵבֹר זְמַן מֵהָ אַחִיו הַצְּטֵרְפוֹ אֵלָיו. "שְׁלִיחַ שֶׁל הַמוֹסֵד אֶסְף אוֹתָם", מִסְפָּר הָאֵח, "וּלְאַחַר מִכֵּן שָׂאֵר הַמִּשְׁפָּחָה עֲלֵתָה אַחֲרֵיהֶם". הַשְּׁמוּעָה בְּדַבָּר הַמִּסְע לִירוּשָׁלַיִם דֶּרֶךְ סוּדָאן הִתְפַּשְׁטָה בְּעִיקָר בְּחַבֵּל תְּגַרְיֵי וּבְאֶזוֹר וּוְלִקְיֵיט, וּרְבִים יֵצְאוּ לְדֶרֶךְ רַגְלִית אֶרוּכָה דֶּרֶךְ מִדְּבָרִיּוֹת סוּדָאן.

פסקה 28 כ-4,000 מֵהֶם קִיפְחוּ אֶת חֵייהֶם בְּדֶרֶךְ וּבְסוּדָאן, בְּהַמְתַּנָּה בְּמַחֲנוֹת הַמַּעֲבָר, אֶךְ רְבִים הַצְּלִיחוּ לַעֲלוֹת אֶרֶצָה, הוֹדוֹת לְאֶקְלוּם, פּוֹרֵץ הַדֶּרֶךְ שֶׁל הַעֲלִיָּה מֵאֲתִיּוּפִיָּה לְיִשְׂרָאֵל, וְחִבְרִיו.

פסקה 29 "כֹּל סִיפּוֹר הַעֲלִיָּה לְיִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ סוּדָאן הִתְחִיל מִהַנְּקוּדָה הַזֹּאת", מִסְפָּר עִמְרָם. "הוּא אֵיטֵר בְּמַחֲנוֹת 32 צַעִירִים שֶׁבְּרָחוּ וְהֵעֵלוּ לְאֶרֶץ. הוּא עָלָה אֶתָּם וְכַעֲבוֹר חוֹדֶשׁ בִּיקְשׁוּ מִמֶּנּוּ לְחַזֹּר לָשֵׁם. הִיָּה לוֹ בְּרוּר שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַגִּיד לָא. כֵּךְ הוּא הִקִּים אֶת הַתְּשֻׁבָּה לַעֲלִיָּה". פְּרָדָה אֶקְלוּם הִיָּה לְצִיּוֹן דֶּרֶךְ בְּמִוֶּרֶשֶׁת שֶׁל הַקְּהִילָה כּוֹלָה. בְּהַלּוּוּיֵיתוֹ סִפְד לוֹ אֶפְרַיִם הַלּוּי, רֹאשׁ הַמוֹסֵד לְשַׁעֲבֵר. "לְדַבְּרֵי אֶפְרַיִם הַלּוּי, כֹּל הַסִּיפּוֹר שֶׁל הַעֲלִיָּה מִסוּדָאן הִיָּה מִבּוֹסֶס עַל בֶּן אָדָם אֶחָד – עֲלִיו", אֹמֵר עִמְרָם אֶקְלוּם, "בְּלִי הַפְּעוּלָה שֶׁלּוֹ, שׁוֹם כּוֹחַ לֹא יִכּוֹל הִיָּה לַפְּעוּל. הַהִיכָרוֹת שֶׁלּוֹ עִם הַשְּׁטַח וְעִם הַתְּנָאִים בְּמִדֵּינַת אוֹיֵב סָלְלוּ אֶת הַדֶּרֶךְ מִסוּדָאן".

פסקה 30 "בְּדֶרֶךְ זֶה עָלוּ אֶלְפֵי אַנְשִׁים. הוּא עֲבַד שֵׁם שָׁנָה וְשִׁמוּנָה חוֹדְשִׁים עַד שֶׁנִּחְשַׁף, וּמֵאַוָּחַר יוֹתֵר הוּא פִּעַל דֶּרֶךְ מִדֵּינוֹת אַחֲרוֹת", מִמְּשִׁיךְ עִמְרָם אֶקְלוּם. הִגִּיעוּ אֵלָיו יִדְעוֹת עַל עוֹלָם שְׁמַתִּים בְּמַחֲנוֹת. הוּא הִבִּין שֶׁצָּרִיךְ לִזְרוֹ אֶת הַעֲלִיָּה, וְזֶה לֹא נָתַן לוֹ מִנּוּחָה".

פסקה 31 פְּרָדָה אֶקְלוּם יָזַם מֵהַלֵּךְ עִם אֶרְגוֹן יְהוּדֵי צִפּוֹן אֶמְרִיקָה לְמַעַן יְהוּדֵי אֲתִיּוּפִיָּה (Nacoej), וּבְמִסְגֵּרָתוֹ פִּתַּח עוֹד עֶרוֹץ לְהַעֲלוֹת אַנְשִׁים דֶּרֶךְ מִדֵּינוֹת אַחֲרוֹת, כְּמוֹ גִ'בּוּטֵי וְקִנְיָה.

פסקה 32 "מֵהָ שִׁיחַד אוֹתוֹ הִיָּה יִכּוֹלֵת הַבִּיצוּעַ", מִסְפָּר עִמְרָם. "כּוֹלֵם דִּיבְרוּ עַל זֶה שֶׁצָּרִיכִים לְהַעֲלוֹת יְהוּדִים וְעֲבָדוּ עַל שִׁדוּל, הוּא פִּעַל בְּרֵמָה הַפְּרַקְטִית. לֹא רַק יֵצֵר רַעִיוֹנוֹת, אֲלֵא בִיצַע אוֹתָם".

פסקה 33 פְּרָדָה אֶקְלוּם נפטר בי"א בטבת תשס"ט בעת שהיה באדיס אבבה, ונקבר בבית העלמין החדש בבאר שבע.

המידע בכתבה נאסף מתוך הספר "יהדות אתיופיה" מאת פרופ' מיכאל קורינאלדי ומאתר אגודה ישראלית למען יהודי אתיופיה

שאלות

הבנה

1. מה עשה המנהיג שבחרתם לפני שפעל למען יהודי אתיופיה?

2. מנו את הפעולות שפעל למען יהודי אתיופיה.
3. בכתבה ניתן למנהיג שבחרתם כינוי כל שהוא: "מציל הנשמות", "המדינאי", "החלוץ". מדוע לדעתכם זכה לכינוי זה? נמקו.
4. מה ניתן ללמוד (מההקדמה ומן הכתוב על המנהיג) על מקומה של ארץ ישראל בלבם של יהודי אתיופיה? בססו דבריכם על הכתוב.

הבעה בכתב

5. **דיווח בכתב** – הכינו דיווח באורך כחצי עמוד על הדמות שבחרתם. היעזרו בשאלות לעיל. תוכלו להיעזר גם במקורות מידע נוספים.
6. **כתיבת טיעון** – מה הופך אדם למנהיג דגול? כתבו טיעון, ובו הציגו את עמדתכם המנומקת לגבי התכונות ההופכות אדם למנהיג. בססו את הטיעון על המנהיג שקראתם עליו.

הבעה בעל פה

7. **דיווח בעל פה** – מסרו לפני קבוצת תלמידים או לפני הכיתה את הדיווח שכתבתם (שאלה 5). תוכלו להכין מצגת ולשלב בה תמונות וסרטי וידאו.
8. **האזנה** – האזינו למילות השיר [המסע לארץ ישראל](#) מאת שלמה גרוניך ומקהלת שבא.
אילו תחושות השיר מעורר? אילו תלאות עברו על העולים, לפי השיר.

למורה – מאגר מקורות לעיון נוסף:

- כותר ספרי לימוד – [מסעות בזמן](#)
- כותר ספרי עיון – [יהדות אתיופיה: זהות ומסורת](#)

- [אתר תולדות](#)
- [הספרייה הווירטואלית של מטח](#)
- [ויקיפדיה – יהדות אתיופיה](#)
- [ויקיפדיה – ביתא ישראל](#)
- [מרכז ההיגוי של עולי אתיופיה במערכת החינוך](#)
- [סרטון על מקורות יהדות אתיופיה](#)
- [מבצע שלמה](#)
- [מבצע שלמה עליית יהודי אתיופיה לישראל – ארכיון צה"ל](#)